پاورقی بخش پایانی

مروری بر خاطرات ۱۰ساله هوشیار زیباری

حکم اعدام اجرا شد

منبع: الحیات . مترجم: محمدعلی عسگری

هوشیار زیباری

آیا این شیوه اعدام بحث‌هایی را هم‌برانگیخت؟

بحث‌هایی مطرح شد. چون روشی که حکم اعدام اجرا شد درخور او نبود. اعدام، آن هم روز عید با آن شعارهایی که داده می‌شد و پوشیدن آن نقاب‌های سیاه بر چهره‌ها... خوب نبود. مالکی اجرای این حکم اعدام را امضا کرده بود.

همه ما اعدام او را تایید می‌کردیم اما نه به روشی که به ضرر ما باشد و این احساس را به‌وجود آورد که کسی به‌دنبال انتقام‌کشی است یا او مثلا به‌خاطر جنایت دجیل اعدام شده است. چون او باید به‌خاطر جنایتی که در حق حتی رفقای بعثی‌اش در سال ۱۹۷۹ کرد باید اعدام می‌شد، همچنین به‌خاطر جنایاتی که در حق کردها و حتی اهل سنت مرتکب شد.

این صحنه حساسیت‌های شیعه - سنی را برانگیخت؟

واقعیت این است که روش اجرای حکم و کارگردانی آن خیلی‌خیلی بد بود. شتابزده و مبهم و حساب‌نشده و آزاردهنده بود. صدام ابدا شایسته آن همدردی نبود که به‌دست آورد.

ادامه از صفحه اول

نیاز به هوشیاری

برچیدن تظاهرات مسالمت‌آمیز در شهر الرمادی درواقع جرقه جنگی را روشن کرد که به‌طور غیرقابل باوری وارد فرقه‌ای می‌شود و در قالب تضاد شیعی و سنی خود را به نمایش می‌گذارد: اشتباهی که در سوریه شده و عراقی‌ها از آن پند لازم را نگرفته‌اند.

در عین حال فرقه‌ای‌کردن تضادها در خاورمیانه در بلندمدت می‌تواند رقابت‌های پشت‌پرده بین دو کانون منطقه‌ای با گرایش مذهبی را تشدید کند و همگرایی اسلامی را با چالش‌های جدی مواجه کند. آنچه که در سطح تبلیغاتی و رسانه‌ای در جریان است کشورهای بزرگ منطقه را در پشت‌سر رقبای درگیر جنگ قدرت در سوریه و عراق قرار می‌دهد و به این تردید دامن خواهد زد که نوعی جنگ نیابتی در منطقه در جریان است و آن درست همان چیزی است که در استراتژی آمریکا برای آنکه گریبان خودی را در افغانستان از چنگال رادیکال‌های اسلامی خلاص کند و تضاد شکل‌گرفته بین خود و القاعده را که پس از حادثه ۱۱ سپتامبر حادث شده است به تضاد شیعی و سنی در درون دنیای اسلام هدایت کند، مورد توجه قرار گرفته است. به‌دنبال مقصر نباید گشت. در سوریه و عراق و لبنان شرایط به گونه‌ای در حال تحول است که رادیکال‌های اسلامی از آن سود خواهند برد و مردم این کشورها جز کشتار و ویرانی کشورهایشان هیچ نصیب دیگری نخواهند برد.

گذشته از این روشن است که توازن قدرت در عراق به سود دولت مرکزی است و داعش با وجود قدرت‌نمایی نمی‌تواند به اهدافش در کوتاه‌مدت دست یابد ولی از نشست قدرت مرکزی که از خود گرایش انحصارطلبانه نشان می‌دهد، جلوگیری خواهد کرد. اما این خطر وجود دارد که رقابت‌های قومی و مذهبی را در عراق به سطح غیرقابل بازگشتی بکشاند و عراق نتواند وحدت ملی و ارضی‌اش را در بلندمدت حفظ کند. در فرقه‌ای نگاه‌کردن به تضاد در عراق و سوریه، خطر تجزیه این دو کشور وجود خواهد داشت. حتی اگر دولت‌های حاکم به لحاظ نظامی در مواضع مسلط قرار بگیرند و قادر شوند مخالفان خود را سرکوب کنند با کشوری ویران به لحاظ زیرساخت‌ها و به لحاظ فرهنگی و انسجام درونی و ویرانی به لحاظ ساخت قدرت روبه‌رو خواهند شد و نصیبی از سرکوب مخالفان نخواهند برد. راه‌حل تنها سیاسی است و راه‌حل نظامی شرایط را به سود القاعده و داعش در بلندمدت رقم خواهد زد. هرگونه دخالت منطقه‌ای یا بین‌المللی به دلیل اهمیت فرقه‌ای‌شدن تضادها در عراق و سوریه جنگ را نیابتی خواهد کرد و از این ظرفیت برخوردار است که جنگ نیابتی را به جنگ رودررو نیز بکشاند. شرایط به قدری پیچیده شده است که هوشیاری ویژه‌ای را می‌طلبد تا مشکل از طریق سیاسی در روندی همگرایانه حل شود، در غیراین صورت منطقه با بحران‌های متفاوت از یک بحران به بحران‌های دیگر در خواهد غلتید.

آرامش در «تئاترشهر»

به نظر نگارنده، این کار نه‌تنها برای مخاطبان و هنرمندان تئاتر بلکه برای همه مردم ایران، یک خدمت شایسته است. اگر «پارک‌تئاتر» تاسیس شود، می‌تواند به یک پاتوق فرهنگی برای همه کسانی که عاشق این هنر هستند تبدیل شده و به‌عنوان یک مکان فرهنگی ویژه برای جوانان، مورد استفاده قرار گیرد. بدون شک این اقدامات، بازخورد فرهنگی بالایی داشته و مسوولان خودشان با توجه به این مساله، به اهمیت این نوع اقدامات پی خواهند برد. مساله فقط تئاتر نیست! اگر در پایتخت ایران، یک بوستان به نام «تئاتر» نامگذاری شود باعث ارتقای سطح فرهنگ مردم شده و البته در پیشرفت این هنر و افزایش میزان علاقه‌مندان به تئاتر، تاثیر بسزایی خواهد داشت. هرچه مردم بیشتر به تئاتر روی بیاورند، مشکلات اجتماعی نیز به‌تبع آن، کاهش پیدا می‌کند. به‌نظرم تمام مشکلات را می‌توان با تئاتر حل کرد و کسانی که این خدمت را انجام می‌دهند برای خودشان «باقیات‌الصالحات» به‌جا می‌گذارند.

فرصتی برای آشتی ملی در عراق

اردشیر زارعی قنواتی: تحولات و وقایع عراق در یک سال گذشته و به خصوص طی روزهای اخیر تابعی از تنش‌های فرقه‌ای و رقابت‌های سیاسی بوده است که کانون آن هم‌اینک خود را در درگیری‌های استان «الانبار» به خوبی نشان می‌دهد. بعد از ماه‌ها تحصن مستمر مردم سنی‌مذهب این استان در شهر رمادی که در هفته گذشته با دخالت دولت «نوری المالکی» برای بازداشت «رافع العیساوی» وزیر دارایی سنی‌مذهب این کشور به اتهام دخالت در تحرکات تروریستی و همچنین برچیدن این تحصن انجام گرفت، جرقه بر انبار باروتی بود که خیلی فوری تمام استان الانبار را به آتش کشید. تهدید سران قبایل منطقه از جمله «حاتم سلیمان» رییس قبیله «دلیم» مبنی بر اینکه آنان به زودی انتقام خود را از دولت خواهند گرفت، نفتی بود بر آتش تنور این جنگ فرقه‌ای که شعله‌های آن تمام منطقه را در بر گرفت. با گسترش جنگ و خشونت‌های خونبار بین پلیس و ارتش عراق با شورشیان محلی خیلی زود مالکی دریافت که استفاده و ورود قوه‌قهریه به بحران در چنین وضعیتی نه‌تنها راه برون‌رفت از بن‌بست نخواهد بود که حتی می‌تواند موجب تشدید و وخامت بیشتر اوضاع نابسامان فعلی نیز بشود. از طرف دیگر بعضی از رهبران قبایلی و سران سیاسی سنی‌مذهب عراق که هم‌اکنون از نزدیک با تجربه سوریه سر و کار دارند و همچنین وجود نشانه‌هایی از حضور فعال تروریست‌های مرتبط با القاعده تحت‌عنوان «امارت اسلامی عراق و شام» در منطقه، آنان مسوولانه و در یک همکاری و توافق ملی با دولت مرکزی از مالکی دعوت کردند تا ارتش را از منطقه خارج کند که با پاسخ مثبت نخست‌وزیر روبه‌رو شد. این کنش سیاسی بین دو جناح رقیب برای همکاری جهت دفع «شر» بزرگ تروریست‌های فرقه‌گرا، با اشتباه محاسبه گروه امارت اسلامی (داعش) که بلافاصله با اعزام گردان‌های مسلح خود از صحرا به درون شهر رمادی و فلوجه برای تسخیر مقرهای نظامی - امنیتی و با کنترل بخشی از شهر همراه شد، وضعیت سیاسی و معادلات حول اختلافات قومی - مذهبی در عراق را دگرگون کرد.

حضور گسترده نیروهای مسلح داعش در شهرهای رمادی و فلوجه که تنها در یک مورد با رژه سواره ۶۰ ماشین هر کدام با ۱۰مرد مسلح به نمایش در آمد، با توجه به اهداف ایدئولوژیک و منویات بنیادگرایانه قهرآمیز آنان که برای عراقی‌ها چندان ناآشنا نبود، تلنگری بود بر دولت مرکزی، قبایل محلی و شهروندان عادی که خطر بزرگ‌تری آنان را تهدید می‌کند. کنش مسوولانه رهبران قبایل سنی در قالب نیروهای «الصحوه» که به نوعی بازتعریف نقش گروه‌های سنی موتلف با دولت مرکزی«بیداری» بود که در سال‌های گذشته تجربه موفق کاهش خشونت‌های فرقه‌ای را در کارنامه خود داشت، با استقبال دولت مالکی و توافق با آنان در شامگاه پنجشنبه شرایطی را رقم زد که فراتر از دستاوردهای کوتاه‌مدت میدانی آن می‌تواند در صورت تعهد طرفین به حفظ آن، دریچه برای روشنایی در انتهای تونل تاریک کنونی عراق باشد. بدون شک روز جمعه سوم ژانویه ۲۰۱۴ می‌تواند یک روز تاریخی برای عراق تلقی شود چراکه در این روز عشایر سنی‌مذهب که تا چند روز قبل علیه دولت مرکزی بغداد می‌جنگیدند در طی یک توافق دقیقه نودی سمت اسلحه خود را به طرف جهادگرایان مرتبط با القاعده گرفتند و به موفقیت‌های بزرگی نیز نایل آمدند. بنا به گفته «شیخ احمد ابوریشه» سخنگوی نیروهای الصحوه تاکنون ۶۲ نفر از نیروهای داعش از جمله «عبدالرحمن البغدادی» رهبر این گروه در درگیری‌ها توسط جنگجویان عشایری در شهرهای رمادی و فلوچه کشته شده‌اند. گزارش‌ها همچنین موید این امر است که نیروهای مسلح عشایر سنی بعد از خارج‌کردن پایگاه‌ها و پاسگاه‌های نظامی - امنیتی از دست جهادگرایان داعش بار دیگر این اماکن را به ارتش و پلیس عراق تحویل داده‌اند. از طرف دیگر برخلاف دفعه قبل که ارتش به نوعی در مقابل شورشیان سنی قرار گرفته بود و بعد مجبور به خروج از منطقه شد، این‌بار تنها بعد از درگیری بین عشایر و گروه داعش و با توافق رهبران سنی برای حمایت از جنگجویان عشایری وارد عملیات شد. در شرایطی که موضوع تنش در مناطق سنی‌نشین و به‌خصوص شهرهای رمادی و فلوچه برای دولت مرکزی به یک موضوع غامض و تقریبا غیرقابل حل تبدیل شده بود با یک توافق سیاسی بین دوجناح سیاسی - مذهبی رقیب این مشکل هم‌اکنون به یک«فرصت» تبدیل شده است. تجربه سال‌های گذشته و به‌خصوص تجربه روزهای اخیر در استان الانبار بار دیگر نشان داد در شرایط تضادهای فرقه‌ای یک درخواست «درونی» از یک هجوم نظامی «بیرونی» در نزاع‌های محلی و منطقه تاثیرگذارتر است. این پیام «شیخ‌رافع عبدالکریم ابوفهد» رهبر گروه‌های عشایری برای دعوت از مردم و مردان مسلح سنی برای جنگ با گروه داعش مبنی بر اینکه «آنها جنایتکاران تندرو هستند که می‌خواهند کنترل شهر را در دست گرفته و همه را بکشند» در واقع رمز موفقیت تحولات کنونی در معادلات سیاسی عراق است که از هر فرمان نظامی برای ارتش نافذتر بوده است. فهم این موضوع برای دولت‌های مرکزی و حتی نیروی اکثریت ملی در برخورد با اقلیت‌های قومی در آنجا به نتیجه مثبت منجر می‌شود که نیروی حاکم با احترام به حقوق اقلیت قومی آنان را در عرصه سیاسی و حفظ امنیت ملی سهیم کند. هم‌اکنون گام اول برای آشتی دوباره بین دو جناح سیاسی رقیب و منازعه اکثریت شیعه و اقلیت سنی در عراق برداشته شده است و این بر عهده دولت مالکی و رهبران سیاسی دو طرف است تا از این فرصت بزرگ برای مصالحه ملی و پایان‌دادن به حکایت سال خونین ۲۰۱۳ استفاده کرده و از تمامیت‌خواهی فاصله بگیرند. امنیت ملی در کشورهای چندقومیتی و چندمذهبی از قوای قهریه دولت مرکزی سرچشمه نمی‌گیرد بلکه چه به صورت علمی و چه به لحاظ تجربه تاریخی اثبات شده است که امنیت ملی در گرو تفاهم، مدارا، تعامل و رعایت حقوق شهروندی و همچنین شراکت ملی تمامی نحله‌های قومی، مذهبی و سیاسی در اداره امور کشور خواهد بود.

نوری المالکی خطاب به ساکنان فلوجه:

«القاعده» را اخراج کنید

اوضاع عراق همچنان ناآرام است. تندروهای سنی، فلوجه را قرق کرده‌اند و شهروندان عادی فرار را بر قرار ترجیح داده‌اند. در چنین شرایطی نوری المالکی، نخست‌وزیر عراق دست یاری به سمت ساکنان فلوجه دراز کرده و از آنها خواسته تا پیکارجویان وابسته به القاعده را که در حال حاضر کنترل این شهر را در اختیار دارند، از فلوجه اخراج کنند. مالکی گفت چنانچه مردم فلوجه «تروریست‌ها» را از این شهر بیرون کنند، دیگر این مناطق در معرض درگیری‌های مسلحانه خطرناک قرار نخواهند گرفت. در حالی که ارتش عراق برای آغاز حمله‌ای گسترده برای بازپس‌گیری شهر فلوجه از شورشیان القاعده آماده می‌شود، منابع عراقی از کشته‌شدن دست‌کم ۲۵نفر از اعضای گروه تروریستی «دولت اسلامی عراق و شام» در درگیری‌های روز یکشنبه خبر دادند. در «رمادی»، در استان «انبار» نیز درگیری‌هایی گزارش شده است. بخش‌هایی از استان انبار نیز در کنترل شبه نظامیان است. برخی منابع نیز به خبرگزاری آسوشیتدپرس اعلام کردند که در درگیری‌های روز یکشنبه ۲۲ سرباز عراقی و ۲۲ غیرنظامی کشته و ۶۰ نفر دیگر زخمی شدند.

رادمن میهمان تولد«اون»

دنیس رادمن بازیکن سابق ان بی‌ای (لیگ بسکتبال آمریکا) به همراه یک تیم از بازیکنان سابق ان‌بی‌ای وارد کره‌شمالی شد تا در روز تولد رهبر این کشور یک بازی نمایشی برگزار کند. مقامات آمریکایی از این اقدام رادمن که آن را «دیپلماسی‌بسکتبال» می‌نامد، انتقاد کرده‌اند.(آسوشیتدپرس)

برای آزادی زندانیان سیاسی مبارزه می‌کنم

میخاییل خودورکوفسکی میلیاردر نفتی سابق روسیه که ماه گذشته میلادی توسط مقامات این کشور مورد عفو قرار گرفت و از زندان آزاد شد، در اظهاراتی تاکید کرد از اقامتگاه جدید خود در کشور سوییس به مبارزه برای آزادی زندانیان سیاسی در روسیه ادامه خواهد داد.
(خبرگزاری فرانسه)

«احمد الاسیر، نامزد اصلی جانشینی ماجدالماجد»

احمد الاسیر یکی از نامزدهای اصلی جانشینی ماجدالماجد رهبر عربستانی گردان‌های عبدالله عزام است. از سوی دیگر نبیل قاووق معاون رییس شورای اجرایی حزب‌الله لبنان با بیان اینکه معادلات در منطقه تغییر نخواهد کرد، گفت: موضع ما در قبال رخدادهای کنونی در سوریه و لبنان ثابت خواهد ماند.(ایسنا)

نگاه بیرون

سرایت آتش جنگ سوریه به عراق

مریم امیری

The Washington Post

● بارها درباره اینکه اگر جنگ داخلی سوریه تمام نشود، این قابلیت را دارد که در سراسر منطقه گسترده شود، هشدار داده شده. عراق و لبنان بیشترین استعداد پذیرفتن بحران سوریه را دارند. این پیش‌بینی‌ها گویا در حال تبدیل‌شدن به واقعیت هستند، اما آهسته. همین آهستگی باعث شده آنهایی که این خطر را نادیده می‌گیرند، همچنان خوش‌خیال باشند. باراک اوباما، رییس‌جمهور آمریکا یکی از آنهاست. در هفته اخیر، پتانسیل خفته‌ای که از آن حرف زدیم هم در عراق و هم در لبنان از خواب برخاست. القاعده حالا به نظر می‌رسد کنترل دو شهر فلوجه و رمادی را در دست گرفته است؛ دو شهری که ارتش آمریکا بین سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۸ برای پاکسازی آنها از القاعده جانفشانی زیادی کرد. جنگ چندوجهی و دگرگون‌شونده سوریه با همان خصوصیات و طرف‌های درگیر در سوریه، دارد گسترش می‌یابد: جهادی‌های افراطی به لطف تلاش مشترک ارتش عراق و آمریکا تقریبا خاموش بودند. حالا جای پای آنها در شرق سوریه و غرب عراق دارد هرروز محکم‌تر می‌شود. دولت عراق به‌خاطر حمله به سنی‌های میانه‌رو ولی مخالف دولت، در استان الانبار در برافروختن این آتش بی‌تقصیر نیست. در همین حال جنگجوهای غیرعراقی از سوریه به عراق سرازیر شده‌اند. طبق آماری که موسسه تینک‌تنک به‌دست آورده، از میان شش تا هفت‌هزار شبه‌نظامی که اکنون در غرب عراق می‌جنگند، حدود هزارنفر از کشورهای غربی آمده‌اند! و بقیه هم اکثرا عرب‌های غیرعراقی هستند. برای اوباما، یکی از دلایلی که کمک مالی را از مخالفان دولت سوریه دریغ می‌کند، وجود القاعده در جبهه مخالفان اسد است. القاعده مانع بزرگی برای پایان جنگ داخلی در این کشور نیز هست. اما این سیاست باعث شده دولت آمریکا استراتژی مشخصی در مواجهه با القاعده نداشته باشد و جنگ سوریه به کشورهای همسایه هم سرایت کند. به‌ویژه در عراق که آمریکا برای بیرون‌راندن القاعده از آنجا فرآیند دردناکی تحمل کرد. آمریکا دیر یا زود باید با تهدیدی که در سراسر خاورمیانه منافع حیاتی‌اش را به خطر انداخته، رودررو شود. دولت آمریکا اندکی تجهیزات نظامی و سرویس امنیتی برای مقابله دولت عراق با القاعده به‌جا گذاشته ولی اینها نه تسکین‌دهنده درد هستند، نه ازبین‌برنده منشأ آن.

دور و نزدیک

حزب حاکم بنگلادش پیروز انتخابات پارلمانی

● حزب حاکم بنگلادش«عوام لیگ» با کسب ۲۳۲ کرسی پارلمان، پیروز انتخابات پارلمانی این کشور شد. این در حالی است که میزان شرکت‌کنندگان در این انتخابات ۲۲درصد بوده است که نسبت به انتخابات پیشین در سال ۲۰۰۸ با حضور ۸۷درصد مردم کاهش شدیدی داشت. مقامات می‌گویند، ناآرامی‌ها و تحریم مخالفان باعث کاهش میزان شرکت‌کنندگان در این انتخابات شده است. به گزارش آسوشیتدپرس کمیسیون انتخابات بنگلادش اعلام کرد که حزب حاکم متعلق به شیخه حسینه، نخست‌وزیر بنگلادش برای تشکیل دولت به ۱۵۱ کرسی نیاز داشت اما ۲۳۲ کرسی به دست آورده است، بنابراین پیروز قاطع انتخابات است. همچنین در خشونت‌های مرتبط با انتخابات پارلمانی در چندین منطقه در این کشور، ۱۶نفر کشته و ده‌هانفر دیگر نیز به شدت زخمی شدند.

پیشنهاد کری به تل‌آویو

● جان کری وزیر خارجه آمریکا در دیدار با ملک عبدالله، پادشاه عربستان گفت مقام‌های آن کشور حمایت «مشتاقانه»خود را از تلاش‌ها برای رسیدن به توافق صلح میان اسراییل و فلسطینی‌ها نشان داده‌اند. در همین راستا خلیل تفکچی، مدیر بخش نقشه‌برداری جمعیت مطالعات عربی شهر قدس گفت: با اجرای طرح موسوم به «قدس بزرگ» که جان کری، در راستای مذاکرات صلح میان اسراییل و تشکیلات خودگردان فلسطین مطرح کرده، ۱۰درصد از مساحت کرانه باختری، اشغال خواهد شد. همچنین روزنامه عبری‌زبان معاریو اعلام کرد که وزیر خارجه آمریکا در راستای تلاش برای پیشبرد روند صلح خاورمیانه به مقامات تل‌آویو پیشنهاد کرده با بازگشت تعداد محدودی از فلسطینی‌ها به سرزمینشان موافقت کنند. همچنین پلیس پراگ، از کشف ۱۲ قبضه سلاح غیرقانونی در ساختمان سفارت فلسطین خبر داد؛ جایی که احتمالا یک تله انفجاری امنیتی باعث کشته‌شدن سفیر فلسطین شد.

تکذیب نامه گولن به اردوغان

● ادعای رجب طیب اردوغان درباره ارسال نامه صلح از سوی گولن تکذیب شد. به گزارش تودیززمان، بنیاد نویسندگان و خبرنگاران متاثر از گولن در بیانیه‌ای با رد ادعاهایی مبنی بر اینکه این نخبه اسلامی به دنبال مذاکره و کنارآمدن با اردوغان است، اعلام کرد: این نامه نخست‌وزیر ترکیه را خطاب قرار نداده و هیچ حرفی از معامله یا کنارآمدن در آن زده نشده است. این انجمن ادامه داد: نامه‌ای از سوی گولن به اردوغان ارسال نشده است و تمام حرف‌هایی که به گولن نسبت داده می‌شود، خلاف واقعیت است. این نامه، نه نامه صلح بود و نه آشتی و حتی خطاب به اردوغان نیز نوشته نشده بود. این نامه خطاب به یک مقام دولتی دیگر بود و در آن حرفی از مذاکره زده نشده بود. از سوی دیگر نخست‌وزیر ترکیه از تمایل کشورش برای محاکمه مجدد برخی از افسران ارتش که به تلاش برای براندازی حکومت متهم شده‌اند، خبر داد.

عکس روز

کاندیداهای انتخابات ریاست‌جمهوری سال آینده افغانستان در نشستی با حامد کرزای، خواهان آن شدند که رییس‌جمهور این کشور برگزاری انتخابات شفاف را تضمین کند. همچنین پلیس مرزی افغانستان دختر ۱۰ساله‌ای را بازداشت کرده که قصد انجام حمله انتحاری به کاروان نیروهای پلیس را داشته است.